2020

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди:
№ БД-5510200-3.21
2021 йил "04" 06

Соғлиқни сақлаш вазирлиги
121-сонли буйруғи
2021 йил "04" 06

ТЕЗ ТИББИЙ ЁРДАМ МОДУЛ ДАСТУРИ

Билим соҳаси:	500000	- Соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот
Таълим соҳаси:	510000	- Соғлиқни сақлаш
Таълим йўналишлари:	5510200	- Педиатрия иши

Тошкент – 2021

Тузувчилар:

Шарипов А.М.	ТошПТИ Шошилинч педиатрия. Ҳалокат тиббиёти кафедраси мудири, т.ф.д., профессор
Маматкулов Б.Б.	ТошПТИ Шошилинч педиатрия. Ҳалокат тиббиёти кафедраси ассистенти, т.ф.н.

Тақризчилар:

Шамсиев Ф.С.	ТХКМРМ Педиатрия кафедраси мудири, тиббиёт фанлари доктори, профессор.
Шомансурова Э.А.	ТошПТИ Амбулатория тиббиёти ва жисмоний тарбия кафедраси мудири., тиббиёт фанлари доктори., профессор.

Модул дастури Тошкент Педиатрия тиббиёт институтида ишлаб чиқилган.

Модул дастури Тошкент Педиатрия тиббиёт институти № Кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (2021 йил "27" январь "8"- сонли баённома).

Модуль дастури Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузуридаги тиббиёт ва фармацевтика узлуксиз касбий таълими муассасаларароо Мувофиқлаштириш кенгашининг 2021 йил "13" "04" "3" -сонли баённомаси билан маъқулланган.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2021 йил "4" июн даги 121 -сонли буйруғининг 1-иловаси билан модул дастури рўйхати тасдиқланган.

1.Ўқув модулининг долзарблиги ва олий таълимдаги ўрни

Тез тиббий ёрдам модули ўқув режанинг клиник модуллар блокига тааллуқли бўлиб, 5-6 курсларда ўқитилади. Тез тиббий ёрдам модули бўлажак мутахассисни тайёрлашнинг клиник босқичидан талабаларга касбий билим, кўникма ва малакаларни шакллантиришни бошлайди, талабани назарий маълумотидан бошланғич амалий кўникмаларни фантом, муляжларда бажаришга ўргатиб, орттирилган кўникмаларни клиник амалиёт билан уйғунлаштирган ҳолда қўллашга имкон яратади.

Модулни ўқитиш учун нормал анатомия, нормал ва патологик физиология, ички касалликлар ва болалар касалликлар пропедевтикаси, факультатив педиатрия фанлари назарий замин бўлиб хизмат қилади. Ўз навбатида тез тиббий ёрдам модули кейинчалик терапия, педиатрия, хирургия, травматология, асаб касалликлари, реаниматология, юқумли касалликлар модуллари учун назарий замин бўлиб хизмат қилади.

Модул дастури Ўзбекистон Республикаси Давлат таълим стандарти ва бакалавриат таълим йўналиши малака талабларига асосланган ҳолда тузилган. Мазкур модул дастури мавзулари тиббиёт олий таълим муассасаларининг бакалавриат босқичининг клиник модуллар дастур мавзулари билан узвий боғлиқ ҳолда яратилади.

2.Ўқув модулининг мақсади ва вазифалари

2.1. Модулнинг мақсади - талабаларда болалар ва катталарда учрайдиган шошилинч ҳолатлар ҳақида, ёшга қараб ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда касаллик кечишини баҳолаш, тезкор аъзолар ва тизимларни текшириш усуллари, шошилинч ҳолатларнинг симптомлари ва уларга тез тиббий ёрдам бериш ҳақида билим, кўникма ва малакаларни шакллантиришдир.

2.2. Модулнинг вазифалари:

– талабаларга болалар ва катталарда организмининг ўзига хос анатомик – физиолигик ҳусусиятларини эътиборга олган ҳолда;

– шошилинч ҳолатларда тезкор анамнез йиғиш, текшириш усулларини ўргатиш ва тез тиббий ёрдам кўрсатиш амалий кўникмаларини ҳосил қилиш;

– шошилинч ҳолат турини тезкор фарқлаш ва аниқлаш, асосий синдромларини ўргатиш;

– болалар ва катталарга шифохонагача бўлган босқичда тез тиббий ёрдам кўрсатиш, тезкор тиббий транспортировка қилиш қоидаларини ўргатиш.

Фан бўйича талабаларнинг билим кўникма ва малакаларига қуйидаги талаблар қўйилади.

2.3. ***Модул бўйича талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар:***

Талаба:

-Ўзбекистон Республикасида тез тиббий ёрдам хизматининг ташкил этилиши тарихи ва босқичларини, тез тиббий ёрдамнинг структураси ва вазифаларини, тез тиббий ёрдам чақирувларини тезкор қабул қилиш ва узатиш (call марказ,

диспетчерлик хизмати) қоидаларини, тез тиббий ёрдам учун зарур бўлган асбоб-ускуналар, дори воситалари, тез тиббий ёрдам турларини, болалар ва катталарда шошилинч ҳолатларда воқеа жойини, бемор ҳолатини тезкор баҳолаш, шошилинч тиббий ёрдам кўрсатишнинг юридик аспектлари, болалар ва катталардаги кўп учрайдиган шошилинч ҳолатларнинг симптомлари ва синдромлари, семиотикаси ***ҳақида тасаввурга эга бўлиши;***

-Тез тиббий ёрдам хизматининг юридик тамойиллари, тезкор чақирувга чиқиш ва тез тиббий ёрдам кўрсатиш қоидалари , тезкор анамнез йиғишнинг ўзига хос ҳусусиятларини, объектив текшириш қоидалари ва кетма кетлигини, шошилинч ҳолатларнинг белги, симптом, синдромларга кўра бирламчи синдромал ташҳис қўйишни, шифохонага олиб бориш учун зарур ҳужжатларни тўлдириш қоидаларини, транспортировкага кўрсатмаларни, транспортировка қилиш қоидаларини ***билиши ва улардан фойдалана олиши;***

-Воқеа жойининг хавфсизлигини баҳолаш

-Бемор ва унинг яқинлари билан оғзаки мулоқот ўрнатиш қоидаларини

-Тезкор анамнез йиғиш

-Тезкор детал ва фокусланган физикал текширув ўтказиш

-Бирламчи АВСД баҳолаш

-Ҳаётий кўрсаткичларни (нафас сони, кислород сатурацияси, юрак қисқаришлар сони, АҚБ, капиляр синама, тана ҳарорати,) тезкор аниқлаш

-Эс-ҳушига бирламчи баҳо бериш

-Периферик ва марказий пульсни аниқлаш ва унга баҳо бериш

-Бирдамчи АВСД ёрдам кўрсатиш

-Нафас йўллари ўтказувчанлигини тиклашнинг турли усулларини(ноинвазив ва инвазив усуллар) билиши ва уларни бажара олиш

-Суъний нафас бериш, респиратор қувватлашнинг инвазив усулларидан фойдаланиш

-Ишончли томир йўлини яратиш

-Юрак ташқи массажини турли ёшдаги беморларда қўллаш

-Дефибрилятордан фойдаланиш

-ЭКГ олиш ва уни тезкор интерпретация қилиш

-Кардиомонитордан фойдаланиш

-Ташқи ва ички қон кетишни тўхтатиш

-Ошқозонни зондлаш ва ювиш

-Сийдик қопини катетеризация қилиш

-Нафас йўлларининг ёт жисим билан ўткир обстукциясида Геймлих усулидан фойдаланиш

-Бўйин фиксатори, иммобилизацион шиналар ва беморларни ташиш замбилларидан фойдаланиш

-Тез тиббий ёрдам учун зарур бўлган асосий дори воситаларидан фойдаланиш

-Шошилинч ҳолатларнинг болалар ва катталарда кечишининг ўзига хос жиҳатларини баҳолаш, тез тиббий ёрдам кўрсатиш ҳужжатларини грамматик ва стилистик жиҳатдан тўғри тўлдириш, тез тиббий ёрдам кўрсатиш

стандартлари ва протоколларидан фойдаланиш, беморларни уйда қолдириш ёки шифохонага олиб боришни ҳал қилиш, дислокацияни тўғри ва тез амалга ошириш, қабул бўлими шифокорига беморни топшириш, тез ёрдам якуни бўйича ҳисоботларни ўз вақтида топшириш ***кўникмаларига эга бўлиши лозим.***

3. Асосий қисм

3.1. Модулдаги маъруза машғулотлари мавзулари ва мазмуни, ташкил бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

V -курс

1-мавзу. Модулга кириш. Шошилинч тиббий ёрдам асослари

Ўзбекистон Республикасида тез тиббий ёрдам хизматининг шаклланиши. Тез тиббий ёрдам хизмати тарихи ва ривожланиш босқичлари, шошилинч тиббий хизматни ташкил этиш. Тез тиббий ёрдам фани асослари, шошилинч ёрдам кўрсатишнинг юридий тамойиллари.

2-мавзу. Бемор ҳаётига хавф солувчи ҳолатларда бемор аҳволини баҳолашга замонавий ёндашувлар.

Тез тиббий ёрдам чақирувларини қабул қилиш ва чақирувга чиқиш**.** Воқеа жойини хавсизлигини баҳолаш. Хавф омилларни аниқлаш. Шахсий ҳимоя воситаларидан фойдаланиш. Тезкор анамнез йиғиш.Бирламчи физикал текширув ўтказиш. АВСД баҳолаш ва АВСД ёрдам.

3-мавзу. Терминал ҳолатлар.

Терминал ҳолатлар ҳақида тушунча. Терминал ҳолатларнинг даврлари. Терминал ҳолатларда шошилинч баҳолаш, клиникаси, диагностикаси, шошилинч ёрдам кўрсатиш тамойиллари. Клиник ўлимда ритмларни тезкор таҳлил қилиш ва шифохонагача бўлган босқичда ўпка-юрак ренаимациясини ўтказиш.

4-мавзу. Болаларда ва катталарда шок ҳолатлари.

Шок турлари, унга олиб келувчи сабаблар. Болаларда шок кечишининг ўзига хос хусусиятлари. Шок даврлари, шокда шифохонагача бўлган босқичда тез тиббий ёрдам.

5-мавзу. Кардиологик шошилинч ҳолатлар.

Ўткир чап ва ўнг қоринча етишмовчилиги сабаблари,белгилари ва шошилинч тиббий ёрдам. Ўткир коронар синдром, ўпка артерияси тромбоэмболисида шошилинч тиббий ёрдам. Ўткир қон- томир етишмовчилиги ҳолатларида тез тиббий ёрдам. Гипертония криз ҳолатида тез тиббий ёрдам. Юрак тампонадаси. Ционотик криз ҳолатларида шошилинч ёрдам кўрсатишнинг ўзига хос жиҳатлари.

6-мавзу. Юрак ритми бузилишлари билан кечадиган шошилинч ҳолатлар.

Тахиаритмиялар (қоринчалар усти тахикардияси, қоринчалар пульсли тахикардияси, бўлмачалар хилпиллаши ва титраши). Брадиаритмия(юрак блокадалари). Экстрасистолиялар. ЭКГ кўринишлари. Тез тиббий ёрдам кўрсатиш тамойиллари.

VI-курс

1-мавзу. Суяк-мушак тизими ўткир шикастланишларида тез тиббий

ёрдам.

Очиқ ва ёпиқ синишларда тез тиббий ёрдам. Шикастланиш оғирлик даражасини баҳолаш. Юмшоқ тўқималар шикастланишларида шошилинч ёрдам. Сон суяги ва чаноқ суяги синишларида беморларни иммобилизация қилиш ва замбилда ташишнинг ўзига хос хусусиятлари. Шикастланишларда оғриқни баҳолаш ва уни бартараф этиш.

2-мавзу. Қўшма жароҳатлар, критик оғир шикастланишларда тез тиббий ёрдам.

Бош миянинг ёпиқ ва очиқ жароҳатларида тез тиббий ёрдам. Кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи аъзоларининг травматик шикастланиш (гемоторакс, пневмоторакс, миокарднинг эзилиши, ўпканинг лат ейиши, қовурғаларнинг қўпламчи синишлари, жигар ва талоқ ёрилишлари), белгилари ва тез тиббий ёрдам. Қўшма ва аралаш жароҳатларда тез тиббий ёрдам. Узоқ босиб қолиш синдромида шифокор тактикаси.

3-мавзу. Термик куйиш ва электр токи урганда биринчи ёрдам.

Электр токи урганда биринчи ёрдам. Ёнғин ўчоғидан қутқарилган беморларга тез тиббий ёрдам кўрсатиш. Нафас йўллари куйиши белгилари ва шошилинч тиббий ёрдам. Термик куйишларда биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш. Куйиш оғирлик даражасини баҳолаш. Килота ва ишқорлар билан куйишда биринчи ёрдам.

4-мавзу. Ташқи муҳит омиллари таъсирида юзага келадиган шошилинч ҳолатлар.

Офтоб уриши, қизиб кетиш ва совуқ уриши белгилари, биринчи ёрдам кўрсатиш. Чақмоқ уришида биринчи ёрдам. Чўкиш турларига қараб тез тиббий ёрдам кўрсатиш.

5 –мавзу. Ингаляцион ва парентерал заҳарланишларда тез тиббий ёрдам.

Ингаляцион заҳарланиш сабаблари, белгилари, тез тиббий ёрдам. Инъекцион заҳарланишлар (илон чақиши, қорақурт чақиши, чаён чақиши, ари чиқишлари) белгилари, тез тиббий ёрдам. Наркотик ва психотроп моддалар билан заҳарланишларда тез тиббий ёрдам. Абсорбсион заҳарланишларда тез тиббий ёрдам.

6-мавзу. Ошқозон-ичак тракти орқали кечадиган ўткир заҳарланишлар.

Заҳарланишларга шубҳа бўлувчи асосий ҳолатлар. Активланган кўмирни қўллашга кўрсатма ва қарши кўрсатмалар. Ошқозонни ювиш. Заҳарланишларда қустиришга кўрсатма ва қарши кўрсатмалар. Кўп учровчи алоҳида заҳарланишларда (сирка кислотаси эссенцияси, парацетамол, нафтизин, гипотензив дори воситалари, фосфорганик бирикмалар, алкоголдан заҳарланишлар) шошилинч тиббий ёрдам.

3.2. Модулдаги амалий машғулотларнинг мавзулари, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Модуль бўйича машғулотлар 50% назарий (маъруза ва амалий машғулот) ва 50% амалий қисм (ўқув клиник амалиёт)дан иборат бўлган ҳолда ўтказилади. Амалий машғулотнинг назарий ва амалий қисми ўзаро боғлиқ ҳолда ўтказилади.

3.2.1. Амалий машғулотларнинг мавзулар рўйхати:

V-курс

1-мавзу. Модулга кириш. Шошилинч тиббий ёрдам асослари.

2-мавзу. Бемор ҳаётига хавф солувчи ҳолатларда бемор аҳволини баҳолашга замонавий ёндашувлар.

3-мавзу. Терминал ҳолатлар.

4-мавзу. Болаларда ва катталарда шок ҳолатлари.

5-мавзу. Кардиологик шошилинч ҳолатлар.

6-мавзу. Юрак ритми бузилишлари билан кечадиган шошилинч ҳолатлар.

7-мавзу. Юқори нафас йўллари ўткир обстуркцияси билан кечадиган шошилинч ҳолатлар.

8-мавзу. Пастки нафас йўллари ўткир обструкцияси.

9-мавзу. Шошилинч неврологик ҳолатлар.

10-мавзу. Иситма ҳолатларида тез тиббий ёрдам.

11-мавзу. Ўткир қорин оғриғида тез тиббий ёрдам.

12-мавзу. Ўткир қон кетишларда шошилинч ёрдам**.**

VI-курс

1-мавзу. Суяк-мушак тизими ўткир шикастланишларида тез тиббий ёрдам.

2-мавзу. Қўшма жароҳатлар, критик оғир шикастланишларда тез тиббий ёрдам.

3-мавзу. Термик куйиш ва электр токи урганда биринчи ёрдам.

4-мавзу. Ташқи муҳит омиллари таъсирида юзага келадиган шошилинч ҳолатлар.

5 –мавзу. Ингаляцион ва парентерал заҳарланишларда тез тиббий ёрдам.

6-мавзу. Ошқозон-ичак тракти орқали кечадиган ўткир заҳарланишлар.

7-мавзу. Аллергик шошилинч ҳолатлар.

8-мавзу. Буйрак ва сийдик йўллари ўткир касалликларида шошилинч ёрдам.

9-мавзу. Шифохонадан ташқари туғруқда шошилинч ёрдам кўрсатиш.

10-мавзу. Сувсизланишларда биринчи ёрдам.

11-мавзу. Хулқ атвор ўткир бузилиши билан кечадиган шошилинч ҳолатлар. Болалар билан қўпол муомалада бўлиш синдромида шифокор тактикаси.

12-мавзу. Фавқулотда вазиятлар шароитида тез тиббий ёрдам хизматини ташкил этиш.

3.2.2. Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Амалий машғулотлар мультимедиа қурилмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир ўқитувчи томонидан ўтказилади.

Амалий машғулотларни ўтказишда қуйидаги дидактик тамойилларга амал қилинади:

- Амалий машғулотларни мақсадини аниқ белгилаб олиш;
- Ўқитувчининг инновацион педагогик фаолияти бўйича билимларни чуқурлаштириш имкониятларига талабаларда қизиқиш уйғотиш;
- Талабада натижани мустақил равишда қўлга киритиш имкониятини

таъминлаш;
- Талабани назарий-амалий жиҳатдан шошилинч ҳолатларни тезкор диагностикаси ва тез тиббий ёрдам кўрсатишга тайёрлаш ва ҳ.к.

3.2.3. Модулни ўқитиш давомида эгалланадиган амалий кўникмалар ва компетенциялар:

Модул давомида эгалланадиган амалий кўникмалар рўйхати:

1.Воқеа жойини хавфсизлигини баҳолаш.
2.Шахсий ҳимоя воситаларидан фойдалана билиш
3.Эс-ҳушини баҳолаш
4.AVPU шкаласини қўллаш
5.Глазго шкаласини қўллаш
6.Тезкор детал ва фокусланган физикал текширув ўтказа олиш
7.АВСД баҳолаш
8.АВСД ёрдам кўрсатиш
9.Ўпка-юрак реанимациясини турли ёшдаги беморларда ўтказа олиш
10.Оғиздан-оғизга нафас бериш усулини қўллай олиш
11.Амбу қопида респиратор қувватлашни билиш
12.Дефибрилятордан фойланиш
13.АҚБни ёшга мос тасмаларда ўлчаш
14.Кардомонитор ва пулсоксиметрдан фойдалана олиш
15.ЭКГ олиш ва уни тезкор интерпретация қилиш
16.Периферик қон айланишга баҳо бериш
17.Орофаренгиал ва назофаренгиал найларни қўйишни билиш
18.Трахея интубациясини ўтказа олиш
19.Ишончли томир йўлини яратиш
20.СЎВ аппаратида ишлай билиш
21.Назал ва юз ниқобли кислород бериш усулларидан фойдалана олиш
22.Жгут қўйишни билиш
23.Қон тўхтатишнинг усулларини билиш
24.Иммобилизацион ва таркцион шиналардан фойдаланиш
25.Транспортировка замбилларидан фойдалана олиш
26.Геймлих усулида ёт жисимни нафас йўлларидан чиқариб ташлаш
27.Окклюзион ва босувчи боғламлар қўйиш
28.Асептик богламлар қўйиш
29.Чақалоқларга шифохонадан ташқари туғруқда биринчи ёрдам кўрсатиш
30.Ошқозонга зонд қўйиш
31.Сийдик қопига катетер қўйиш
32.Аускультация, перкуссия ва пальпация усулларидан оқилона фойдалана билиш
33.Электроотсослардан фойдалана олиш.

Модул давомида эгалланадиган компетенциялар (номи, коди) рўйхати:

УК 1[1]. Абстракт фикр юритиш, ходисаларни тезкор таҳлил ва синтез қилиш қобилиятига эга бўлиш;

[1] УК- умумий компетенция

УК 2. Дунёқарашни шакллантириш учун фалсафий билимларнинг асосларидан фойдаланиш қобилияти;
УК 3. Ностандарт вазиятларда тезкор ҳаракат қилиш қобилияти, тезкор қабул қилинган қарорлар учун ижтимоий ва аҳлоқий жавобгарликни олишга тайёрлик;
УК 4. Ўз-ўзини ривожлантиришга, англашга, ўқишга, ижодий салоҳиятдан фойдаланишга тайёрлик;
УКК 1[2]. Касбий фаолиятнинг стандарт вазифаларини ахборот, библиографик манбалар, биотиббиёт терминологияси, ахборот-коммуникация технологиялари ва ахборот хавфсизлигининг асосий талабларини ҳисобга олган ҳолда ҳал қилишга тайёрлик;
УКК 2. Профессионал фаолиятдаги муаммоларни ҳал қилиш учун оғзаки ва ёзма равишда рус ва хорижий тилларда мулоқот қилишга тайёрлик;
УКК 3. Тиббий хужжатларни юритишга тайёргарлик;
УКК 4. Касбий муаммоларни ҳал қилишда дори воситаларини ва уларнинг комбинацияларини тез тиббий ёрдам мақсадларда ишлатишга тайёрлик;
УКК 5. Тез тиббий ёрдам кўрсатишда кўзда тутилган тиббий асбоблардан фойдаланишга тайёрлик.

Модул давомида клиник-ўқув амалиётни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Талабаларнинг клиник-ўқув амалиёти клиника қабул бўлимлари, шок зали ва тез тиббий ёрдам подстанциялари чақирувларида ўтказилади. Амалий машғулотда амалий кўникмаларга ўргатиш жараёни батафсил режалаштирилади ва 3 босқични ўз ичига олади:
1. Кириш қисми – машғулотнинг мақсади ва вазифалари аниқланади, ўрганилаётган кўникмадан фойдаланишнинг мотивацион асоси, унинг назарий жиҳатлари муҳокама қилинади. Агар техник воситаларни қўллаш талаб этилса (тонометр, сатуратор, ларингоскоп, интубацион най, жгут, шиналар ва ш.ў.), унда уларнинг таъсир механизми, қўллаш техникаси таништирилади.
2. Кўникмани намойиш қилиб бериш ва кўп марта машқ қилиш – бунда кўникмани босқичларга тўғри тақсимлашга алоҳида эътибор қаратилади. Тескари алоқани олгунга қадар, яъни ўрганаётган шахс мустақил, бироқ педагог назорати остида бажара олганда, кўникмани бажаришнинг барча босқичларини умумлаштириш, ўзаро бир-бирида кўп марта машқ қилиш ва фақат кўникмага эга бўлгандан сўнг беморда қўллагунча, ҳар бир босқични таҳлили намойиш қилинади.
3. Хулоса – ўрганаётган шахс билан ушбу кўникманинг аҳамиятини муҳокама қилиш ва уни турли вазиятларда қўллаш. Сўров асосида бирламчи бўғиннинг мақсади ва вазифаларига эришилганлигига ишонч ҳосил қилиш. Ўқитиш жараёнида юзага келган муамммоларни аниқлаш ва ҳал қилиш.

Талабаларга бажарилаётган амаллар алгоритми мавжуд бўлиши лозим

[2] УКК – умумий касбий компетенция

(кафедранинг услубий қўлланмасида касбий йўриқномалар батафсил ёритилган, ўқув хонаси деворига схема кўринишида осиб қўйилган бўлиши лозим).Ўқитувчи назорат қилади ва керак бўлганда талабалар ишидаги хатоликларни тўғрилайди. Талаба, унинг хатоси нимада эканлигини, ўқитувчига ва бошқа талабаларга тушунтириб беради ва сўнгра муолажани такрорлайди. Интерфаоллик шунда намоён бўладики, бунда бошқа талабалар эксперт сифатида чиқишга ва ўқитилаётган талабанинг амалий кўникмани тўғри ўзлаштирганлигини баҳолашга тайёр бўлишлари лозим.

Машғулот сўнггида ўқитувчи ҳар бир талабанинг амалий кўникмани ўзлаштирганлик даражасини баҳолайди. Талаба амалий кўникмани ўзлаштира олмаган вазиятларда, машғулотдан ташқари вақтда мустақил ўзлаштириш тавсия этилади.

4.Мустақил таълим ва мустақил ишлар, ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

4.1.Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг мавзулар рўйхати:

1. Шифохонадан ташқари ҳолатда клиник ўлим.
2. Болаларда шок кечишининг ўзига хос хусусиятлари
3. Болаларда нафас йўллари ўткир обструктив касалликларининг ўзига хос хусусиятлари
4. Уремик кома ҳолатида тез тиббий ёрдам.
5. Гипогликемик кома ҳолатида тез тиббий ёрдам.
6. Болаларда инфекцион токсикоз юзага келишидаги асосий омиллар.
7. Ўпка шишида биринчи ёрдам.
8. Бурун, халкум ва хикилдокнинг анатомо-физиологик ҳусусиятлари.
9. Трахея, бронхларни анатомо-физиологик ҳусусиятлари.
10. Болаларда нафас тизимининг анатомо-физиологик ҳусусиятлари.
11. Тахиаритмияларда шошилинч тиббий ёрдам.
12. Ўпка-юрак синдромида тез тиббий ёрдам
13. Чақалоқлар талвасасида биринчи тиббий ёрдам.
14. Янги туғилган чакалокларда ЭКГ ни ўзига хос ҳусусиятлари.
15. Кишша токсикозида биринчи ердам
16. Болаларда меъда, ичакларни анатомо-физиологик ҳусусиятлари.
17. Эпилептик талваса холатларида биринчи ёрдам.
18. Ўткир қусиш синдромида биринчи ёрдам
19. Болаларда буйракларни анатомо-физиологик ҳусусиятлари
20. Болаларда сийдик йўли, сийдик пуфаги, сийдик чиқариш канали анатомо-физиологик ҳусусиятлари

4.2. Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг шакллари:

Тез тиббий ёрдам модули бўйича тавсия этилаётган мустақил ишлар модул тизимида турли хил кейс, вазиятли масала ва намойишлар, реферат шаклида амалга оширилади.

4.3. Мустақил таълим ва мустақил ишларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Тез тиббий ёрдам модули бўйича мустақил иш аудитория ва аудиториядан ташқари ўтказилади.

Талаба мустақил ишни ташкил этишда қуйидаги шакллардан фойдаланилади:

- аудитория машғулотларидан ташқари тренажёр, муляж ва симуляцион залларда/марказларда тасдиқланган амалий кўникмаларни педагог назоратида сон ва сифат жихатдан бажариш ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш дафтарларида акс эттириш;
- тиббиёт ОТМ клиникалари ва клиник ўқув базаларида аудиториядан ташқари ташкиллаштирилган клиник навбатчиликда тасдиқланган амалий кўникмаларни навбатчи шифокор-педагог назоратида сон ва сифат жихатдан бажариш ва навбатчилик дафтарларида акс эттириш;
- айрим назарий мавзуларни ўқув адабиётлари ёрдамида мустақил ўзлаштириш;
- берилган мавзу бўйича ахборот (реферат) тайерлаш;
- модулнинг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар қилиш;
- вазиятли ва клиник муаммоларга йўналтирилган вазиятли масалалар ечиш;
- CASE (реал клиник вазиятлар ва клиник вазиятли масалалар асосида case-study) ечиш.
- моделлар ясаш, кроссвордлар тузиш, органайзерлар тузиш ва ҳ.к.

Тез тиббий ёрдам модули бўйича курс иши режада кўзда тутилмаган.

Модул бўйича талабалар билимини баҳолаш мезонлари

Тез тиббий ёрдам модули бўйича баҳолаш мезонлари ҳақидаги маълумот модул бўйича биринчи машғулотда талабаларга эълон қилинади.

Талабаларнинг модул бўйича ўзлаштириш даражасининг Давлат таълим стандартларига мувофиқлигини таъминлаш учун қуйидаги назорат турлари ўтказилади:

- жорий назорт (ЖН);
- оралиқ назорат(ОН)
- якуний назорат (ЯН).

Модулга ажратилган 6,5 кредитни талаба ЖН давомида йиғади.

ЖОРИЙ НАЗОРАТ (ЖН)

ЖНда талабанинг модул мавзулари бўйича билим, амалий кўникма ва компетенцияларни эгаллаш даражасини аниқлаш ва баҳолаб бориш кўзда тутилади. Тез тиббий ёрдам модули бўйича ЖН оғзаки, ўргатувчи-назорат тестлари, тарқатма материаллари билан ишлаш, вазиятли масалалар, муляж ва фантомларда ишлаш маълумотларини ўрганиш, уйга берилган вазифаларни текшириш ва шу каби бошқа шаклларда ўтказилиши мумкин.

Баҳолашда талабанинг билим даражаси, амалий машғулот материалларини ўзлаштириши, назарий материал муҳокамасида ва таълимнинг интерактив усулларида иштирокининг фаоллик даражаси

ҳисобга олинади.

Ҳар бир машғулотда барча талабалар баҳоланиши шарт. Максимал балл 100, ўтиш бали 55 балл.

Жорий назоратда саралаш (ўтиш) баллидан кам балл тўплаган ва узрли сабабларга кўра назоратларда қатнаша олмаган талабага қайта топшириш учун, навбатдаги шу назорат туригача, сўнгги жорий назорат учун якуний назоратгача бўлган муддат берилади.

Жорий назоратда талаба ажратилган кредитни тўлиқ тўплаши шарт, шундагина у ЯН киритилади.

Касаллиги сабабли дарсларга қатнашмаган ҳамда белгиланган муддатларда жорий назоратни топшира олмаган талабаларга факультет декани фармойиши асосида, ўқишни бошлаганидан сўнг икки ҳафта муддатда топширишга рухсат берилади.

Семестр якунида модул бўйича жорий назоратда саралаш балидан кам балл тўплаган талаба академик қарздор ҳисобланади.

Академик қарздор талабаларга семестр тугаганидан кейин қайта ўзлаштириш учун бир ой муддат берилади. Шу муддат давомида модулни ўзлаштира олмаган талаба факультет декани тавсиясига кўра белгиланган тартибда ректорнинг буйруғи билан талабалар сафидан четлаштирилади.

Модул бўйича таълим олувчи рейтинги қуйидагича аниқланади:

Балл	**ECTS баҳо**	**ECTS нинг таърифи**		**Баҳо**	**Таърифи**
86-100	A	"аъло" – аъло натижа, минимал ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; муаммоли саволларни аниқлаши, ўз қарашларини илмий-амалий тилда асослаб бера олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши ва уни қисқа вақт ичида илмий ва амалий масалаларни ечишда самарали қўллай олиши; ностандарт вазиятларда муаммоларни мустақил ва ижодий ҳал қила олиш қобилиятини кўрсата олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий масалаларни қисқа, асосланган ва рационал равишда ҳал этиши;	5	аъло

			модул дастурида тавсия этилган асосий ва қўшимча адабиётларни тўлиқ ва чуқур ўзлаштириши; модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаш, уларга танқидий баҳо бериш ва бошқа модуллар илмий ютуқларини қўллай олиши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда юқори маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
81-85	B	"жуда яхши" – ўртадан юқори натижа, айрим ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши; стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги; модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши; ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши	4	яхши

			ва уларга танқидий баҳо бериши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда жуда яхши маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
71-80	C	"яхши" – ўртача натижа, сезиларли ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши, аммо бир оз камчиликлар билан; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши; стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни эгаллаши, аммо бир оз камчиликлар билан; амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги; модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши; ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши,		

			вазифаларни бажаришда яхши даражага эга бўлиши лозим;		
60-70	D	"қониқарли" – суст натижа, қўпол камчиликлар билан	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида етарли билим ҳажмига эга бўлиши; терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим хатоларга йўл қўйиши; жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши; амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил аммо ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши; компетенцияларни мустақил, аммо ҳатоликлар билан эгаллаши; модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши; педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши; ўқилаётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши; назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;	3	Қониқарли
55-59	E	"ўрта" – минимал натижага тенг	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида қониқарли билим ҳажмига эга бўлиши; терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим қўпол хатоларга йўл қўйиши; жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда ва ҳатоларга йўл қўйганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши; амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил эмас ва ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши;		

			компетенцияларни мустақил эмас ва ҳатоликлар билан эгаллаши; модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши; педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши; ўқилаётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши; назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
31-54	FX	"қониқарсиз" – минимал даражадаги билимларни олиш учун қўшимча мустақил ўзлаштириши зарур	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; илмий терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий мантиқий хатоларга йўл қўйса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.	2	Қониқарсиз
0-30	F	"мутлоқ қониқарсиз" – тўлиқ қайта ўзлаштириши лозим	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий ва қўпол мантиқий хатоларга йўл қўйса ёки умуман жавоб бермаса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса ёки умуман бажармаса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.		

ОРАЛИҚ НАЗОРАТ(ОН)

ЖНга ажратилган кредитларни тўлиқ тўплаган талаба ОНга

киритилади. ОН 5-курс цикли якунида ўтказилади. ОНда талабанинг билим, кўникма ва малакалари ўқув семестри мобайнида ўтилган дарсларнинг умумий мазмуни доирасида баҳоланади.Бунда талабаларнинг компетенцияларни, амалий кўникмаларни эгаллаш даражаси ва назарий билимлари текширилади. ОНда саралаш балини (55 балл) йиға олмаган талаба ОНдан ўтмаган ва ўқув сесестрини ўзлаштирмаган деб ҳисобланади (ЖНда кредитни тўлиқ йиғган бўлса ҳам).

Таълим муассасаси ректорининг буйруғи билан ички назорат ва мониторинг бўлими раҳбарлигида тузилган комиссия иштирокида ОН ўтказиш жараёни даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда ОН натижалари бекор қилинади ва ОН қайта ўтказилади.

Касаллиги сабабли ОН топшира олмаган талабаларга факультет декани фармойиши асосида, ўқишни бошлаганидан сўнг икки ҳафта муддатда топширишга рухсат берилади.

Семестр якунида ОН саралаш балидан кам балл тўплаган талаба академик қарздор ҳисобланади.

ЯКУНИЙ НАЗОРАТ (ЯН)

ЖН ва ОНга ажратилган кредитларни тўлиқ тўплаган талаба ЯНга киритилади. ЯНда талабанинг билим, кўникма ва малакалари модулнинг умумий мазмуни доирасида баҳоланади. ЯН модул бўйича ўқув машғулотлари тугаганидан сўнг синов шаклида ўтказилади. Бунда талабаларнинг компетенцияларни, амалий кўникмаларни эгаллаш даражаси ва назарий билимлари текширилади. ЯНда саралаш балини (55 балл) йиға олмаган талаба ЯНдан ўтмаган ва модулни ўзлаштирмаган деб ҳисобланади (ЖНда кредитни тўлиқ йиғган бўлса ҳам).

Таълим муассасаси ректорининг буйруғи билан ички назорат ва мониторинг бўлими раҳбарлигида тузилган комиссия иштирокида якуний назоратни ўтказиш жараёни даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда, якуний назорат натижалари бекор қилинади ва якуний назорат қайта ўтказилади.

Касаллиги сабабли якуний назоратни топшира олмаган талабаларга факультет декани фармойиши асосида, ўқишни бошлаганидан сўнг икки ҳафта муддатда топширишга рухсат берилади.

Семестр якунида якуний назоратда саралаш балидан кам балл тўплаган талаба академик қарздор ҳисобланади.

Академик қарздор талабаларга семестр тугаганидан кейин қайта ўзлаштириш учун бир ой муддат берилади. Шу муддат давомида модулни ўзлаштира олмаган талаба факультет декани тавсиясига кўра белгиланган тартибда ректорнинг буйруғи билан талабалар сафидан четлаштирилади.

Талаба назорат натижаларидан норози бўлса, модул бўйича назорат тури натижалари эълон қилинган вақтдан бошлаб бир кун мобайнида факультет деканига ариза билан мурожаат этиши мумкин. Бундай ҳолда факультет деканининг тақдимномасига кўра ректор буйруғи билан 3 (уч) аъзодан кам

бўлмаган таркибда апелляция комиссияси ташкил этилади.

Апелляция комиссияси талабаларнинг аризаларини кўриб чиқиб, шу куннинг ўзида хулосасини билдиради.

Баҳолашнинг ўрнатилган талаблар асосида белгиланган муддатларда ўтказилиши ҳамда расмийлаштирилиши факультет декани, кафедра мудири, ўқув бўлими ҳамда ички назорат ва мониторинг бўлими томонидан назорат қилинади.

5. Асосий ва қўшимча ўқув адабиётлар ҳамда ахборот манбалари

5.1. Асосий адабиётлар

1.Шошилинч педиатрия. Экстремал тиббиёт асослари билан – А.М. Шарипов, З.С.Умарова., Тошкент 2011й.
2.Неотложная педиатрия с основами экстремальной медицины. Под редакцией А.М. Шарипова, З.С. Умаровой, Ташкент, 2011 (электронная книга)
3. Руководство по экстренной медицинской помощи (продвинутый уровень)– под ред. А.Х. Ходжибаева, Д.М. Сабирова, А.В. Алимова, А.М. Шарипова, З.С. Умаровой., В.Ю. Бекетовского, Батманова А.Л., Ташкент, 2008 г.
4.«Оказание скорой медицинской помощи» А.М. Шарипов, К.А. Хамзаев, З.Ф. Сафаров – 2014
5.Ҳалокатлар тиббиёти. Шарипов А.М. Хакимов Д.П., Хамзаев К.А., Маматқулов Б.Б. 2019 йил.

5.2. Қўшимча адабиётлар

1. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизнинг мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. 2017 й, 488 бет, Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлигининг “O’zbekiston” нашриёт матбаа ижодий уйи.
2. Руководство по скорой медицинской помощи» - С.Ф. Багненко 2007г
3.Национальное руководство по скорой помощи» - А.Л. Верткин 2012г
4.Неотложная педиатрия. Национальное руководство» - Блохин Б.М. 2017г
5.Неотложные состояния у детей. Справочник» - Вельтищев Ю.Е., Шаробаро В.Е. 2011г

5.3.Интернет сайтлари

— http://emergency.com Шошилинч тиббий ёрдам халқаро сайти:
— http://pubmed.com Тиббий адабиётларнинг халқаро сайти:
— http://emedicine.com Тиббий адабиётларнинг халқаро сайти:
— http://medscape.com Тиббий адабиётларнинг халқаро сайти
— http://elibrary.ru Электрон тиббий адабиётларнинг халқаро сайти
— http://uptodate.com Россия тиббий адабиётлар сайти:
— http://ecicm.org Тиббий мунозаранинг халқаро ташкилий сайти:
— http://cochrein.com Кохрейн бош марказий библиотекаси:
— http://bradybooks.com Халқаро библиотека сайти
— http://mediasphera.ru Россия тиббий нашрлар ва медиатекалар сайти:

— http://evbmed.fbm.msu.ru/Тасдиқланган тиббиётнинг Москвадаги маркази сайти.
— http://unforum.uz Муҳокама веб портали:
— http://edu.uz Ўзбекистон таълим портали:

ТЕЗ ТИББИЙ ЁРДАМ МОДУЛИ СИЛЛАБУСИ

Модулнинг тўлиқ номи	**ТЕЗ ТИББИЙ ЁРДАМ**		
Модул коди:	Кредит ҳажми: умумий - 6,5 кредит Шундан: ЖН – 6,5 кредит ОН-0 кредит(мажбурий) ЯБ – 0 кредит(мажбурий)	Модул ўтилиш даври: 9-12 семестлар	ECTS value: 10
Таълим йўналиши	5510200 – «Педиатрия иши»	5-6 босқич бакалаврлари	
Модулнинг давомийлиги	Ҳар бир ўқув цикли учун: 5-босқич-12 кун 6-босқич-12 кун		
Ўқув соатлари ҳажми:	Жами соат:	234	
	Шунингдек:		
	Маъруза	Жами 24 соат: 5- босқичда: 12 6- босқичда: 12	
	Амалий машғулот	Жами 48 соат: 5-босқичда: 24 6-босқичда: 24	
	Клиник ўқув амалиёт	Жами 72 соат: 5-босқичда: 36 6-босқичда: 36	
	Мустақил таълим	90 соат	
Ўқув модулининг статуси	Клиник модуллар блоки		
ОТМ номи, манзили			
Кафедра номи			
Мазкур курснинг ўқитувчилари ҳақида маълумот	Маърузачиларнинг Ф.И.Ш. Амалий машғулот ўтказувчиларнинг Ф.И.Ш.	E-mail: E-mail:	
Машғулот вақти ва жойи			
Модулнинг мазмуни	Тез тиббий ёрдам модули бўлажак мутахассисни тайёрлашнинг илк босқичидан талабаларга касбий билим, кўникма ва малакаларни шакллантиришни бошлайди, талабани назарий		

	маълумотидан бошланғич амалий кўникмаларни фантомларда бажаришга ўргатиб ва орттирилган кўникмаларни замонавий тиббий технологиялар орқали клиник амалиёт билан уйғунлаштирган ҳолда қўллашга имкон яратади.
Пререквизитлар	Тез тиббий ёрдам модули нормал анатомия, нормал ва патологик физиология, педиатрия, терапия, ренаиматология,юқумли касалликлар, травматология, хирургия фанлари назарий қисми ҳисобланади.
Постреквизитлар	Тез тиббий ёрдам модули нормал анатомия, нормал ва патологик физиология, педиатрия, терапия, ренаиматология,юқумли касалликлар, травматология, хирургия модуллари учун назарий замин бўлиб хизмат қилади.
Модулнинг мақсади	Талабаларда болалар ва катталарда учрайдиган шошилинч ҳолатлар ҳақида, ёшга қараб ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда касаллик кечишини баҳолаш, тезкор аъзолар ва тизимларни текшириш усуллари, шошилинч ҳолатларнинг симптомлари ва уларга тез тиббий ёрдам бериш ҳақида билим, кўникма ва малакаларни шакллантиришдир.
Модулнинг вазифалари	Талабаларга болалар ва катталарда организмининг ўзига хос анатомик – физиолигик ҳусусиятларини эътиборга олган ҳолда; – шошилинч ҳолатларда тезкор анамнез йиғиш, текшириш усулларини ўргатиш ва тез тиббий ёрдам кўрсатиш амалий кўникмаларини ҳосил қилиш; – шошилинч ҳолат турини тезкор фарқлаш ва аниқлаш, асосий синдромларини ўргатиш; – болалар ва катталарга шифохонагача бўлган босқичда тез тиббий ёрдам кўрсатиш, тезкор тиббий транспортировка қилиш қоидаларини ўргатиш. –
Модул бўйича талабалар билими, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар	**V-курс якунида** **Талаба тасаввурга эга бўлиши керак:** -Ўзбекистон Республикасида тез тиббий ёрдам хизматининг ташкил этилиши тарихи ва босқичларини, тез тиббий ёрдамнинг структураси ва вазифаларини, тез тиббий ёрдам чақирувларини тезкор қабул қилиш ва узатиш (Call марказ, диспетчерлик хизмати) қоидаларини, тез тиббий ёрдам учун зарур бўлган асбоб-ускуналар, дори воситалари, тез тиббий ёрдам турларини, болалар ва катталарда шошилинч ҳолатларда воқеа жойини, бемор ҳолатини тезкор баҳолаш, шошилинч тиббий ёрдам кўрсатишнинг юридик аспектлари, болалар ва катталардаги кўп учрайдиган шошилинч ҳолатларнинг симптомлари ва синдромлари, семиотикасини ҳақида. **Талаба билиши шарт:** -Тез тиббий ёрдам хизматининг юридик тамойиллари, тезкор чақирувга чиқиш ва тез тиббий ёрдам кўрсатиш қоидалари , тезкор анамнез йиғишнинг ўзига хос ҳусусиятларини, объектив текшириш қоидалари ва кетма кетлигини, шошилинч ҳолатларнинг белги, симптом, синдромларга кўра бирламчи синдромал ташҳис қўйишни, шифохонага олиб бориш учун зарур ҳужжатларни тўлдириш қоидаларини, транспортировкага кўрсатмаларни, транспортировка қилиш қоидаларини Воқеа жойининг хавфсизлигини баҳолашни.

	Талаба бажара олиши лозим: --Тезкор детал ва фокусланган физикал текширув ўтказиш -Бирламчи АВСД баҳолаш -Ҳаётий кўрсаткичларни (нафас сони, кислород сатурацияси, юрак қисқаришлар сони, АҚБ, капиляр синама, тана ҳарорати,) тезкор аниқлаш -Эс-ҳушига бирламчи баҳо бериш -Периферик ва марказий пульсни аниқлаш ва унга баҳо бериш -Бирдамчи АВСД ёрдам кўрсатиш -Нафас йўллари ўтказувчанлигини тиклашнинг турли усулларини(ноинвазив ва инвазив усуллар) билиши ва уларни бажара олиш -Суъний нафас бериш, респиратор қувватлашнинг инвазив усулларидан фойдаланиш -Ишончли томир йўлини яратиш -Юрак ташқи массажини турли ёшдаги беморларда қўллаш -Дефибрилятордан фойдаланиш -ЭКГ олиш ва уни тезкор интерпретация қилиш -Кардиомонитордан фойдаланиш -Ташқи ва ички қон кетишни тўхтатиш -Ошқозонни зондлаш ва ювиш -Сийдик қопини катетеризация қилиш -Нафас йўлларининг ёт жисим билан ўткир обстукциясида Геймлих усулидан фойдаланиш -Бўйин фиксатори, иммобилизацион шиналар ва беморларни ташиш замбилларидан фойдаланишни. -Тез тиббий ёрдам учун зарур бўлган асосий дори воситаларидан фойдаланишни. Шошилинч ҳолатларнинг болалар ва катталарда кечишининг ўзига хос жиҳатларини баҳолаш, тез тиббий ёрдам кўрсатиш ҳужжатларини грамматик ва стилистик жиҳатдан тўғри тўлдириш, тез тиббий ёрдам кўрсатиш стандартлари ва протоколларидан фойдаланиш, беморларни уйда қолдириш ёки шифохонага олиб боришни ҳал қилиш, дислокацияни тўғри ва тез амалга ошириш, қабул бўлими шифокорига беморни топшириш, тез ёрдам якуни бўйича ҳисоботларни ўз вақтида топширишни. **VI-курс якунида** **Талаба тасаввурга эга бўлиши лозим:** -тез тиббий ёрдам чақирувларини тезкор қабул қилиш ва узатиш (Call марказ, диспетчерлик хизмати) қоидаларини, тез тиббий ёрдам учун зарур бўлган асбоб-ускуналар, дори воситалари, тез тиббий ёрдам турларини, болалар ва катталарда шошилинч ҳолатларда воқеа жойини, бемор ҳолатини тезкор баҳолаш, шошилинч тиббий ёрдам кўрсатишнинг юридик аспектлари, болалар ва катталардаги кўп учрайдиган шошилинч ҳолатларнинг симптомлари ва синдромлари, семиотикаси ҳақида. **Талаба билиши шарт:** -Тез тиббий ёрдам хизматининг юридик тамойиллари, тезкор чақирувга чиқиш ва тез тиббий ёрдам кўрсатиш қоидалари , тезкор анамнез йиғишнинг ўзига хос хусусиятларини, объектив текшириш қоидалари ва кетма кетлигини, шошилинч ҳолатларнинг белги, симптом, синдромларга кўра бирламчи

	синдромал ташҳис қўйишни, шифохонага олиб бориш учун зарур ҳужжатларни тўлдириш қоидаларини, транспортировкага кўрсатмаларни, транспортировка қилиш қоидаларини. **Талаба бажара олиши лозим:** -Воқеа жойининг хавфсизлигини баҳолаш -Бирламчи АВСД баҳолаш -Ҳаётий кўрсаткичларни (нафас сони, кислород сатурацияси, юрак қисқаришлар сони, АҚБ, капиляр синама, тана ҳарорати,) тезкор аниқлаш -Эс-ҳушига бирламчи баҳо бериш -Периферик ва марказий пульсни аниқлаш ва унга баҳо бериш -Бирдамчи АВСД ёрдам кўрсатиш -Нафас йўллари ўтказувчанлигини тиклашнинг турли усулларини(ноинвазив ва инвазив усуллар) билиши ва уларни бажара олиш -Суъний нафас бериш, респиратор қувватлашнинг инвазив усулларидан фойдаланиш -Ишончли томир йўлини яратиш -Юрак ташқи массажини турли ёшдаги беморларда қўллаш -Дефибрилятордан фойдаланиш -ЭКГ олиш ва уни тезкор интерпретация қилиш -Кардиомонитордан фойдаланиш -Ташқи ва ички қон кетишни тўхтатиш -Ошқозонни зондлаш ва ювиш -Сийдик қопини катетеризация қилиш -Нафас йўлларининг ёт жисим билан ўткир обстукциясида Геймлих усулидан фойдаланиш -Бўйин фиксатори, иммобилизацион шиналар ва беморларни ташиш замбилларидан фойдаланиш -Тез тиббий ёрдам учун зарур бўлган асосий дори воситаларидан фойдаланишни Шошилинч ҳолатларнинг болалар ва катталарда кечишининг ўзига хос жиҳатларини баҳолаш, тез тиббий ёрдам кўрсатиш ҳужжатларини грамматик ва стилистик жиҳатдан тўғри тўлдириш, тез тиббий ёрдам кўрсатиш стандартлари ва протоколларидан фойдаланиш, беморларни уйда қолдириш ёки шифохонага олиб боришни ҳал қилиш, дислокацияни тўғри ва тез амалга ошириш, қабул бўлими шифокорига беморни топшириш, тез ёрдам якуни бўйича ҳисоботларни ўз вақтида топширишни**.**
Таълим бериш усуллари	Маъруза Амалий машғулотлар.
Таъминот	Видеофильмлар, мультимедияли ва ўқитувчи компьютер дастурлардан, ўқитиш методикасидаги янги технологиялардан, мавзулар бўйича назарий билимларни сўрашдан фойдаланилади; бакалаврларнинг мустақил иши, индивидуал ва гуруҳли презентациялар, уйга берилган вазифаларни тайёрлаш, рефератлар ёзиш, тестлар, вазиятли масалалар ва бошқалар.

Ўқитиш натижалари:

Модулни якунлаганда талаба билади:

-Ўзбекистон Республикасида тез тиббий ёрдам хизматининг ташкил

этилиши тарихи ва босқичларини
-Тез тиббий ёрдамнинг структураси ва вазифаларини, тез тиббий ёрдам чақирувларини тезкор қабул қилиш ва узатиш (Call марказ, диспетчерлик хизмати) қоидаларини
-Тез тиббий ёрдам учун зарур бўлган асбоб-ускуналар, дори воситалари, тез тиббий ёрдам турларини
-Болалар ва катталарда шошилинч ҳолатларда воқеа жойини, бемор ҳолатини тезкор баҳолашни
-Шошилинч тиббий ёрдам кўрсатишнинг юридик аспектларини
-Болалар ва катталарда кўп учрайдиган шошилинч ҳолатларнинг симптомлари ва синдромлари, уларга тез тиббий ёрдам кўрсатиш протоколларини.

Модулни якунлаганда талаба бажара олади:
-Воқеа жойини хавфсизлигини баҳолаш ва шахсий ҳимоя воситаларидан фойдалана билишни
-Беморнинг эс-ҳушини баҳолашни,тезкор детал ва фокусланган физикал текширув ўтказа олишни
-АВСД баҳолаш ва АВСД ёрдам кўрсатишни, турли ёшдаги беморларга ўпка-юрак реанимациясини ўтказишни, дефибрилятордан фойланишни
-АҚБни ёшга мос тасмаларда ўлчашни, кардомонитор ва пулсоксиметрдан фойдалана олишни
-ЭКГолиш ва уни таҳлил қилишни
-Қон тўхтатишнинг усулларини, окклюзион ва босувчи боғламлар қўйишни
-Иммобилизацион ва тракцион шиналардан, транспортировка замбилларидан фойдаланишни
-Юқори нафас йўлларидан ёт жисимни чиқариб ташлашни
-Чақалоқларга шифохонадан ташқари туғруқда биринчи ёрдам кўрсатишни
-Ошқозонни зондлаш ва сийдик қопига катетер қўйишни
-Электрсўрғичлардан фойдалана олишни.